

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2023, sp. zn. 7 Tdo 361/2023, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.361.2023.1

Číslo: 24/2023

Právní věta:

Skutková podstata trestného činu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 1 tr. zákoníku má blanketní dispozici, dovolávající se právních předpisů upravujících ochranu živočichů a rostlin v přírodě. Ve skutkové větě výroku o vině odsuzujícího rozsudku pro tento trestný čin nepostačuje uvést jen obecně právní předpis, který řadí živočicha nebo rostlinu, s nimiž pachatel nakládal, mezi chráněné, ale je zde nutné uvést, v rozporu s jakým ustanovením konkrétního právního předpisu pachatel jednal.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.05.2023

Spisová značka: 7 Tdo 361/2023

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami úmyslné

Předpisy: § 299 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněných D. K. a O. R. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil ohledně těchto obviněných rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2022, sp. zn. 44 To 313/2022, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 5. 2022, sp. zn. 2 T 155/2019, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené části obou rozsudků obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Obvodnímu soudu pro Prahu 4 přikázal, aby věc obviněných D. K. a O. R. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 5. 2022, sp. zn. 2 T 155/2019, byli obvinění D. K., L. X. X. a O. R. jako spolupachatelé podle § 23 tr. zákoníku uznáni vinnými přečinem

neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku a byly jim uloženy podmíněné tresty odnětí svobody, obviněnému D. K. v trvání osmi měsíců a obviněným L. X. X. a O. R. v trvání šesti měsíců, všem s podmíněným odkladem na zkušební dobu osmnácti měsíců. Obviněnému O. R. byl podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku uložen také trest propadnutí věci, a to horní části předního rohu nosorožce tuponosého.

2. O odvoláních, která podali všichni tři obvinění, bylo rozhodnuto rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2022, sp. zn. 44 To 313/2022. Podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. byl rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 zrušen a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo ve věci nově rozhodnuto tak, že obvinění D. K. a O. R. byli jako spolupachatelé podle § 23 tr. zákoníku uznáni vinnými přečinem neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku a odsouzeni každý k trestu odnětí svobody na dva měsíce s podmíněným odkladem na zkušební dobu dvanácti měsíců. Dále bylo podle § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku uloženo ochranné opatření spočívající v zabránění věci, a to horní části předního rohu nosorožce tuponosého. Obviněný L. X. X. byl podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby.

3. Jako přečin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku posoudil Městský soud v Praze skutek, který podle jeho zjištění a předtím až na drobnou změnu i podle zjištění Obvodního soudu pro Prahu 4 spočíval v podstatě v tom, že obvinění D. K. a O. R. v období od 4. 10. 2014 do 13. 1. 2015 v úmyslu získat pro sebe majetkový prospěch nabízeli prodej horní části předního rohu nosorožce tuponosého (*Ceratotherium simum*) o hmotnosti 1,95 kg, tedy exempláře druhu přímo ohroženého vyhubením a uvedeného v příloze I k Úmluvě o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úmluva CITES), která byla publikována jako sdělení býv. Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 572/1992 Sb. a kterou je Česká republika vázána. Rohem disponoval obviněný O. R., který se s obviněným D. K. dohodl, že se společně pokusí roh prodat, načež obviněný D. K. oslovil obviněného L. X. X., aby se pokusil zajistit zájemce o koupi rohu. Za tímto účelem obviněný O. R. pořídil fotografie rohu, poskytl je elektronicky obviněnému D. K., ten je dále poslal obviněnému L. X. X., který na základě těchto fotografií měl zprostředkovat zájemce, jenž byl ochoten roh koupit za částku 400 000 Kč, následně obviněný D. K. vyrozuměl o této nabídce obviněného O. R., avšak k prodeji nakonec nedošlo, neboť obviněný O. R. s uvedenou kupní cenou nesouhlasil. Městský soud v Praze na rozdíl od Obvodního soudu pro Prahu 4 nepojal do výroku o vině zjištění, že hodnota rohu na nelegálním trhu činila 1 573 163 Kč.

II.

Dovolání a vyjádření k nim

4. Obvinění D. K. a O. R. podali dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze.

5. Obviněný D. K. napadl jeho se týkající výrok o vině a trestu. Odkázal na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. S dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spojil námitky zaměřené proti skutkovým zjištěním, která se stala podkladem výroku o vině. Uvedl, že rozhodná skutková zjištění byla učiněna na podkladě procesně nepoužitelných důkazů, čímž mínil výpověď obviněného O. R. v přípravném řízení, jejich elektronickou komunikaci a to, že důkazy byly v přípravném řízení opatřeny podjatým příslušníkem policejního orgánu. Rozhodná skutková zjištění jsou podle dovolatele ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, neboť z nich vyplývá pouze to, že šlo o sondáž ohledně ceny, nikoli o nabízení rohu k prodeji, zejména ne na černém trhu, ani o zajištění kupce. Jeho jednání mělo služební povahu v rámci operativně pátrací činnosti policie, tato povaha jeho jednání nebyla vyvrácena, a naopak byla provedenými důkazy potvrzena, což znamená, že jeho jednání nebylo protiprávní. Jako dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. namítl, že skutková část výroku o vině postrádá specifikaci právní normy, kterou měl porušit, a že

skutek nevykazuje nic, co by mělo jakýkoli zahraniční aspekt, takže nemohl porušit Úmluvu CITES. Vytkl, že výrok o vině je v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe zakotvenou v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku, a to v důsledku nesprávného právního hodnocení objektu trestného činu, zavinění, jednání a principu *ultima ratio*. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud ohledně něho zrušil rozsudky obou soudů, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby ho zprostil obžaloby nebo přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4 věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

6. Obviněný O. R. napadl jeho se týkající výrok o vině a trestu a výrok o zabránění věci. Odkázal na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) a k) tr. ř. Namítl nesprávnost rozhodného skutkového zjištění, podle kterého měl roh nabízet. Uvedl, že toto zjištění je ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, z nichž vyplývá, že šlo jen o zjišťování ceny rohu. Poukázal na to, že pokud došlo k nějaké nabídce, neučinil ji on, ale nezjištěný zájemce o koupi. Uvedl dále, že měla-li by být skutková zjištění považována za správná, je nutno dojít k závěru, že trestnost činu zanikla účinnou lítostí podle § 33 tr. zákoníku, resp. promlčením trestní odpovědnosti podle § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku. Právní posouzení skutku označil za nesprávné, protože zjištěný skutkový stav nevykazuje znak „rozporu s jiným právním předpisem“, což je zákonný znak trestného činu, jímž byl uznán vinným. Ve zjištěném skutkovém stavu není zahrnuto žádné porušení Úmluvy CITES, která je ve výroku o vině zmiňována jen v tom směru, že v její příloze je uveden nosorožec tuponosý jako druh přímo ohrožený vyhoubením. Ani podle zjištěného skutkového stavu nešlo o vývoz ve smyslu prodeje do zahraničí. Obviněný dále vyloučil úmyslné zavinění jako znak subjektivní stránky trestného činu. Vytkl nesprávnost výroku o uložení ochranného opatření spočívajícího v zabránění věci, neboť jde o věc, která nijak neohrožuje bezpečnost lidí nebo majetku, případně společnosti, a u které nehrozí, že bude sloužit ke spáchání zločinu. Poukázal na to, že roh nepatřil jemu, ale připadl jeho manželce po smrti její matky, a zdůraznil, že roh neměl značnou hodnotu, takže by nemohl sloužit k spáchání zločinu, ale nanejvýš jen přečinu. Obviněný O. R. se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud ohledně něho zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině, trestu a zabránění věci, aby zrušil i další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Městskému soudu v Praze věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

7. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření označil dovolání obviněných za zjevně neopodstatněná. Uzavřel, že skutková zjištění pojatá do výroku o vině jsou v souladu s obsahem provedených důkazů a byla učiněna na podkladě procesně použitelných důkazů. Správnost právního posouzení skutku dal do souvislosti s ustanovením § 54 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, byť Městský soud v Praze toto ustanovení v rozsudku nezmínil. Souhlas projevila i s výrokem o zabránění věci a v tomto ohledu poukázal na možnost spáchání zločinu podle § 299 odst. 2, odst. 4 písm. a) tr. zákoníku, protože předmětný roh je komoditou, která je předmětem zájmu organizovaného zločinu, a případné zájemce by bylo možno nalézt mimo Českou republiku a Evropu. Státní zástupce navrhl, aby dovolání obviněných byla podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuta.

8. Obviněný D. K. v replice setrval na podaném dovolání, argumentaci státního zástupce označil za nesprávnou a nepřiléhavou a v podstatě zopakoval své námítky proti napadenému rozsudku. Obviněný O. R. na vyjádření státního zástupce nereagoval.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

9. Nejvyšší soud shledal, že dovolání jsou přípustná podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., byla podána obviněnými jako oprávněnými osobami podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., prostřednictvím obhájců podle § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě a na místě podle § 265e tr. ř., s obsahovými náležitostmi podle § 265f odst. 1 tr. ř.

10. Nejvyšší soud neshledal důvody k odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř. Přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4, 5 tr. ř. napadený rozsudek v části týkající se obviněných D. K. a O. R. i řízení, které této části napadeného rozsudku předcházelo, a dospěl k závěru, že dovolání jsou důvodná, pokud byla podána s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

III.

a) K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

11. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

12. Ze skutkových zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků přečinu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku, se obvinění snažili zpochybnit zjištění, že jim šlo o prodej rohu (horní části předního rohu) nosorožce tuponosého a že kroky, které podnikli, směřovaly k prodeji. Obvinění nezpochybňovali tyto kroky jako takové, ale jejich interpretaci prezentovali odlišně od závěrů soudů. Námitky obviněných byly založeny na tvrzení, že sledovali pouze zjištění ceny rohu, nikoli jeho prodej.

13. Zjištění soudů, že cílem obviněných bylo nalezení kupce a prodej rohu, je ve shodě s tím, co vyplývá z obsahu provedených důkazů. Záměr prodat roh je zřejmý z výpovědi obviněného O. R. v přípravném řízení. Důkaz touto výpovědí byl proveden v hlavním líčení tak, že podle § 207 odst. 2 tr. ř. byl přečten protokol o výslechu obviněného O. R. z přípravného řízení poté, co obviněný O. R. v hlavním líčení využil svého práva nevypovídat. Na to, co uvedl obviněný O. R. ve výpovědi v přípravném řízení, logicky navazuje obsah korespondence, která probíhala mezi ním a obviněným D. K. prostřednictvím mobilních telefonů (zpráv SMS). Součástí této komunikace jsou i výslovné zmínky o tom, že se ozval možný zájemce, že tento zájemce licituje, že nabízí jen zhruba 30 % ceny, že to je málo, že je možné počkat apod. Tyto pasáže ze zmíněné korespondence evidentně svědčí o tom, že šlo o prodej rohu. Obsah korespondence tak podkládá závěr, že obvinění již měli přinejmenším hrubou představu o ceně rohu, neboť cenu, kterou nabízel možný zájemce, komentovali jako nízkou a jako pouhých 30 % ceny. Za tohoto stavu nelze dojít k úsudku, že by zjištění, podle kterého jednání obviněných směřovalo k prodeji rohu, bylo ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů.

14. Uvedené zjištění není založeno na procesně nepoužitelných důkazech, jak namítal obviněný D. K. Důkaz výpovědi obviněného O. R. z přípravného řízení byl proveden postupem podle § 207 odst. 2 tr. ř. Přitom výslechu obviněného O. R. v přípravném řízení byl přítomen i obhájce obviněného D. K., který tak měl možnost klást mu otázky. Tím byla dodržena kontradiktornost dokazování, která je jednou ze stěžejních podmínek spravedlivého procesu. Obsah korespondence prostřednictvím zpráv SMS mezi obviněnými byl zjištěn z mobilního telefonu obviněného D. K. jako věcného důkazu ve smyslu § 78 tr. ř., resp. § 79 tr. ř., neboť v mobilním telefonu byl uchován obsah zpráv SMS. Rozhodně se nejednalo o odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle § 88 a násl. tr. ř.

15. Zjištění soudů, podle kterého posuzovaný čin nebyl součástí žádné operativně pátrací akce policie zaměřené na odhalení sítě osob zapojených do nelegálního obchodu s exempláři chráněných živočichů, rovněž není ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a není založeno na procesně nepoužitelných důkazech. Soudy opřely uvedené zjištění o výpověď svědka L. N., nadřízeného obviněnému D. K. Tento svědek uvedl, že myšlenku prezentovanou obviněným okamžitě zamítl. Výpovědi dalších svědků z okruhu policie, na které se odvolával obviněný, vyzněly tak, že o operativně pátrací akci buď nic bližšího nevěděli, anebo měli jen neurčité poznatky, z nichž rozhodně nevyplývalo nic, co by vyvracelo výpověď svědka L. N. Soud prvního stupně se skutkovou verzí tvrzenou obviněným D. K. podrobně zabýval zejména v bodu 27 odůvodnění rozsudku, na což navázal

odvolací soud v bodu 7 napadeného rozsudku. Je třeba konstatovat, že soudy se s uvedenou obhajobou obviněného vypořádaly přesvědčivě a jejich závěry nevykazují prvky nelogičnosti či libovůle.

16. Vytýkaná procesní nepoužitelnost důkazů, z nichž soudy vyvodily rozhodná skutková zjištění, nijak nevyplývá ani z toho, že v přípravném řízení policejní orgán (K.) nerozhodl o námitce podjatosti, která proti němu byla vznesena. Obsah těchto důkazů, které byly provedeny v hlavním líčení, tím nebyl nijak dotčen či jakkoli zpochybněn.

17. Z hlediska ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jsou dovolání obviněných zjevně neopodstatněná.

III.

b) K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

18. Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

19. Směřuje-li dovolání proti výroku o vině odsuzujícího rozhodnutí, pak tomuto dovolacímu důvodu obsahově odpovídají námitky, v nichž se tvrdí, že skutkový stav, který zjistily soudy, nevykazuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným.

20. Přečinu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, poškodí, odejme z přírody, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří jedince silně nebo kriticky ohroženého druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhynutím.

21. Z tzv. právní věty výroku o vině je patrné, že obvinění byli uznáni vinnými tím, že v rozporu s jiným právním předpisem nabízeli exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením.

22. Roh, který měl povahu exempláře druhu přímo ohroženého vyhubením, obvinění očividně nabízeli ve smyslu § 299 odst. 2 tr. zákoníku. To vyplývá ze zjištění, podle kterého činili kroky směřující k jeho prodeji. Pokud obviněný O. R. namítal, že nabídku učinil neznámý zájemce, pak je nutno podotknout, že ze strany neznámého zájemce šlo o reakci na to, že roh byl jedním z obviněných prezentován jako předmět potencionálního prodeje. Roh jako exemplář nenabízel neznámý zájemce, nýbrž obvinění. Neznámý zájemce nabízel cenu, za kterou byl ochoten roh koupit.

23. Obvinění byli uznáni vinnými trestným činem neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku, jehož zákonným znakem je „rozpor s jiným právním předpisem“, tj. jiným, než je trestní zákoník. Jedná se o trestněprávní normu s blanketní dispozicí, protože podmiňuje trestní odpovědnost porušením jiného právního předpisu, zejména pak takového, který se vztahuje k ochraně živočichů a rostlin v přírodě (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2992 a násl.). Jde-li o takový trestný čin, pak ve skutkové části výroku o vině musí být uvedeno, v rozporu s kterým právním předpisem pachatel jednal. Přitom rozpor s jiným právním předpisem musí být uveden tak, aby bylo zřejmé, které nebo která konkrétní ustanovení jiného právního předpisu pachatel porušil. V posuzované věci Městský soud v Praze a před ním ani Obvodní soud pro Prahu 4 ve výroku o vině nevedly žádné relevantní ustanovení jiného právního předpisu, jímž by mohl být naplněn zmíněný zákonný znak trestného činu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku.

24. Soudy ve výroku o vině odkázaly na to, že nosorožec tuponosý je uveden v příloze I k Úmluvě

CITES. V citované příloze je ovšem uvedeno pouze to, že nosorožec tuponosý je druh přímo ohrožený vyhoubením. Tím není vyjádřen žádný rozpor jednání obviněných s Úmluvou CITES, zejména ne to, jaký zákaz, příkaz či omezení stanovené Úmluvou CITES obvinění porušili. Úmluva CITES reguluje mezinárodní obchod ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin. Přitom „obchodem“ se podle článku I písm. c) Úmluvy CITES rozumí vývoz, reexport, dovoz a introdukce z moře. Obchod s exempláři druhů zařazených do přílohy I je upraven v článku III Úmluvy CITES. Ze skutkových zjištění soudů nevyplývá, že by jednání obviněných spočívalo ve vývozu exempláře, resp. že by k vývozu exempláře směřovalo. Jednání obviněných tedy nemělo povahu mezinárodního obchodu upraveného Úmluvou CITES, takže ani nelze konstatovat nějaký rozpor tohoto jednání s Úmluvou CITES. Ostatně pomine-li se irelevantní odkaz na přílohu I, soudy neuvedly žádné ustanovení samotné Úmluvy CITES, které by mělo být jednáním obviněných porušeno.

25. V odůvodnění napadeného rozsudku odvolací soud zmínil ustanovení § 48 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“), které ale pouze vymezuje, že lze vyhlásit zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin a jak se tyto druhy dále člení, dále obsahuje zmocnění Ministerstva životního prostředí k úpravě dané problematiky a konečně stanoví [podobně jako čl. 2 písm. t) nařízení Rady (ES) č. 338/97 při vymezení pojmu „exemplář“], že stejně jako zvláště chráněný živočich nebo zvláště chráněná rostlina je chráněn i mrtvý jedinec tohoto druhu, jeho část nebo výrobek z něho. Z odkazu na uvedené zákonné ustanovení tudíž neplyne, jakou povinnost nabízením nosorožčího rohu obvinění porušili, tj. v rozporu s jakým právním předpisem měli konkrétně jednat. A to tím spíše, že odvolací soud v bodu 6 odůvodnění napadeného rozsudku v této souvislosti uvedl: „V projednávaném případě jde o nabízení k prodeji, což je plně v souladu s ust. § 48 zákona o ochraně přírody a krajiny.“

26. Soudy v odůvodnění rozsudků zmínily rovněž ustanovení § 15a zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obchodování s ohroženými druhy“). Ustanovení § 15a cit. zákona pod názvem „Výjimka ze zákazu obchodních činností“ upravuje, kdo může být žadatelem o výjimku ze zákazu obchodních činností, co musí k žádosti přiložit a kdy krajský úřad musí věc projednat s Ministerstvem životního prostředí. Zároveň uvedené ustanovení zmocňuje Ministerstvo životního prostředí k vydání prováděcího právního předpisu. Z toho, co bylo zjištěno ohledně jednání obviněných, nevyplývá nic v tom směru, že by byli žadateli o výjimku ze zákazu obchodních činností, takže nemohli porušit zmíněné ustanovení. Také odkaz na ustanovení § 15a zmíněného zákona je tudíž z hlediska zákonného znaku „v rozporu s jiným právním předpisem“ irelevantní.

27. Navíc ustanovení, jehož porušením by byl založen zákonný znak „v rozporu s jiným právním předpisem“, by muselo být uvedeno ve výroku rozsudku, nikoli jen v odůvodnění, a to právě proto, že jde o zákonný znak trestného činu (k tomu srov. přiměřeně například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2017, sp. zn. [5 Tdo 213/2017](#), publikované pod č. 3/2018 Sb. rozh. tr.). Ve skutkové části výroku o vině musí být uvedeny všechny okolnosti, které jsou rozhodné pro naplnění všech zákonných znaků trestného činu, jímž je obviněný uznán vinným. Jedině tak je splněn rovněž zákonný požadavek na výrok rozsudku uvedený v § 120 odst. 3 tr. ř.

28. Za situace, kdy z výroku o vině není patrné, porušením kterého konkrétního ustanovení měl být naplněn zákonný znak „v rozporu s jiným právním předpisem“, nelze činit úsudek z hlediska otázky, zda je výrok o vině v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 tr. zákoníku, v němž je vyjádřena zásada subsidiarity trestní represe, resp. zásada uplatňování trestní represe jako krajního prostředku ochrany dotčených zájmů (*ultima ratio*). Bezpředmětné je také uvažovat o zániku trestnosti činu účinnou lítostí podle § 33 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, což namítal obviněný O. R. Případná trestnost činu nezanikla promlčením trestní odpovědnosti podle § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, tj.

uplynutím tříleté promlčecí doby, jak namítal obviněný O. R. Na trestný čin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku je stanovena sazba trestu odnětí svobody až na tři léta, což podle § 34 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku znamená, že promlčecí doba činí pět let, a ta do zahájení trestního stíhání ani později neuplynula.

29. Skutek, tak jak byl zjištěn a popsán ve výroku o vině, nenaplňuje znaky přečinu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku, neboť z něho nevyplývá porušení žádného konkrétního ustanovení, které by odpovídalo zákonnému znaku „v rozporu s jiným právním předpisem“. To nevyplývá dokonce ani z odůvodnění rozsudků soudů prvního a druhého stupně. Výrok o vině obviněných uvedeným trestným činem nemůže obstát a v důsledku toho nemůže obstát ani výrok o trestu, který byl každému z obviněných uložen.

30. Napadený rozsudek Městského soudu v Praze je rozhodnutím, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Z hlediska tohoto ustanovení jsou dovolání obviněných důvodná.

III.

c) K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř.

31. Podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení.

32. Obviněný O. R. uplatnil uvedený dovolací důvod proti výroku, jímž bylo uloženo zabránění věci. Tento výrok však nemohl obstát a musel být zrušen v důsledku toho, že jako vadný nemohl obstát a musel být zrušen výrok o vině (§ 265k odst. 2 tr. ř.). Zkoumat, zda byly nebo nebyly splněny podmínky stanovené zákonem pro uložení ochranného opatření, by přicházelo v úvahu za situace, že by výrok o vině zůstal nedotčen. Nejvyšší soud se tedy dovoláním obviněného O. R., pokud bylo podáno s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř., dále nezabýval.

IV.

Závěrem k podaným dovoláním

33. Z důvodů, které byly vyloženy v předcházejících částech tohoto usnesení, Nejvyšší soud ohledně obviněných D. K. a O. R. zrušil jak napadený rozsudek Městského soudu v Praze, tak rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 jako součást řízení předcházejícího napadenému rozsudku, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením uvedené části obou rozsudků pozbyla podkladu, a přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc obviněných D. K. a O. R. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání.

34. Obvodní soud pro Prahu 4 se při novém projednání věci zaměří na otázku, zda a která konkrétní ustanovení kterých právních předpisů obvinění porušili, a pokud shledá taková ustanovení, umožní obviněným, aby se k otázce jejich porušení vyjádřili. Jde o to, že zásady spravedlivého procesu vyžadují, aby obviněným bylo předem známo, porušení kterých konkrétních ustanovení kterých právních předpisů se jim klade za vinu, a aby jim bylo umožněno uplatnit proti tomu případnou vlastní argumentaci. Jedině takový postup odpovídá právu obviněného na spravedlivé řízení ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

35. Pokud jde o zákon o obchodování s ohroženými druhy, významné je ustanovení § 3 odst. 1 tohoto

zákonu, jež stanoví, že postup při dovozu, vývozu, zpětném vývozu a dalších způsobech regulace nakládání s exempláři upravují přímo použitelné předpisy Evropských společenství v oblasti obchodování s ohroženými druhy. Takovým předpisem je především nařízení Rady (ES) č. 338/97, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi. Z preambule toho nařízení je zřejmé, že navazuje na Úmluvu CITES. Nařízení má přílohy A, B, C, D, přičemž zařazení jednotlivých druhů do těchto příloh má význam pro určení míry ochrany každého druhu. Příloha A obsahuje mimo jiné druhy zařazené do přílohy I Úmluvy CITES (u nichž členské státy nevznesly výhradu) a z toho vyplývá nejvyšší míra jejich ochrany. Odchyly stanoví článek 7 nařízení, přičemž odst. 1 se týká mimo jiné exemplářů narozených a odchovaných v zajetí s tím, že pod písm. a) je uvedeno, že s výjimkou použití článku 8 se na exempláře druhů zařazených do přílohy A, které se narodily a byly odchovány v zajetí, vztahují stejná ustanovení jako na exempláře druhů zařazených do přílohy B. To je významné zmínit vzhledem k tomu, že v posuzované věci šlo podle zjištění soudů vyplývajících z odůvodnění rozsudků o nosorožce tuponosého, který žil a uhynul v zoologické zahradě (není ale jasné, zda se tam také narodil). Článek 8 nařízení obsahuje ustanovení týkající se regulace obchodních činností, přičemž v odst. 1 je mimo jiné uvedeno, že nabízení exemplářů druhů zařazených do přílohy A ke koupi a k prodeji je zakázáno. To se vzhledem k ustanovení článku 7 odst. 1 písm. a) nařízení vztahuje i na exempláře narozené a odchované v zajetí. V článku 8 odst. 3 písm. a) až h) nařízení je stanoveno, že ze zákazů uvedených v odstavci 1, tj. ze zakazu obchodních činností, může být udělena výjimka ve formě příslušného potvrzení vydaného výkonným orgánem členského státu, ve kterém se exempláře nacházejí.

36. Výjimka uvedená v článku 8 odst. 3 písm. a) nařízení se mimo jiné vztahuje na exempláře, pokud byly získány ve Společenství dříve, než se ustanovení týkající se druhů zařazených do přílohy I úmluvy (tj. Úmluvy CITES) stala pro dané exempláře použitelnými. Úmluva CITES vstoupila pro býv. Českou a Slovenskou Federativní Republiku v platnost dnem 28. 5. 1992. Přitom ze zjištění soudů vyplývá, že roh patřil nosorožci tuponosému chovanému v 80. letech v ZOO Dvůr Králové nad Labem, kde byla manželka obviněného O. R. na přelomu 80. a 90. let zaměstnána a mohla si odříznutý roh odnést jako odpad. Výjimka uvedená v článku 8 odst. 3 písm. d) nařízení se mimo jiné vztahuje na exempláře, pokud se jedná o exempláře živočišných druhů narozené a odchované v zajetí, případně pokud jde o části takových exemplářů. Význam těchto výjimek ve vztahu k posuzované věci záleží v tom, že nastolují předběžnou otázku, zda by oprávněná osoba dosáhla jejich udělení, pokud by o ně požádala, což by mohlo případně mít vliv na posouzení stupně společenské škodlivosti činu.

37. Relevantním ustanovením je také § 54 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, které zmínil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k podaným dovoláním. Toto ustanovení pod názvem „Prokázání původu“ mimo jiné stanoví, že kdo prodává nebo nabízí za účelem prodeje živočicha chráněného podle mezinárodních úmluv, je povinen na výzvu orgánu ochrany přírody prokázat jeho zákonný původ, přičemž bez tohoto prokázání původu je zakázáno živočicha chráněného podle mezinárodních úmluv prodávat a nabízet za účelem prodeje. Ochranu, kterou Úmluva CITES poskytuje exemplářům uvedeným v jejich přílohách tím, že reguluje mezinárodní obchod ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, ustanovení § 54 odst. 1 cit. zákona vztahuje i na obchod uvnitř České republiky.

38. Rovněž v § 24 odst. 1 zákona o obchodování s ohroženými druhy je obdobným způsobem stanoven mimo jiné zákaz nabízení exemplářů k prodeji bez prokázání jejich původu. Také porušení tohoto ustanovení může představovat rozpor s jiným právním předpisem ve smyslu § 299 odst. 2 tr. zákoníku (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2022, sp. zn. [7 Tdo 363/2022](#) nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2019, sp. zn. [II. ÚS 4149/18](#)).